

Oponentní posudek bakalářské práce

Autor/ka BP: Blanka Lisá
 Název práce: Kulturní a sociální role psychadelických látek
 Oponent/ka: doc. PhDr. David Václavík, Ph.D.

Hodnotící kritéria	Splňuje bez výhrad	Splňuje s drobnými výhradami	Splňuje s výhradami	Nesplňuje
A. Obsahová				
V práci jsou vymezeny základní a dílčí cíle, které jsou v koncepci práce patřičně rozpracovány. Cíle jsou adekvátně naplňovány.	☐	☒	☐	☐
Práce splňuje cíle zadání.	☒	☐	☐	☐
Studující využívá a kriticky vybírá primární a/nebo sekundární literaturu.	☐	☒	☐	☐
Práce má vymezen předmět, je využito odpovídajících metodologických postupů.	☐	☒	☐	☐
Výstupy výzkumných částí jsou adekvátně syntetizovány a je o nich diskutováno.	☐	☒	☐	☐
V práci je využita odborná terminologie a jsou vysvětleny hlavní pojmy.	☒	☐	☐	☐
V práci jsou formulovány jasné závěry, které se vztahují ke koncepci práce a ke stanoveným cílům.	☐	☒	☐	☐
B. Formální				
Práce vykazuje standardní poznámkový aparát a jednotný způsob citací v rámci práce, je typograficky jednotná.	☐	☒	☐	☐
Studující dodržuje jazykovou normu, text je stylisticky jednotný.	☒	☐	☐	☐
Text je soudržný, srozumitelný a argumentačně podložený.	☐	☒	☐	☐
C. Přínos práce*				
	☐	☐	☐	☐

Slovní hodnocení práce:

Posuzovaná práce Blanky Lisé se věnuje v poslední době poměrně často diskutované problematice tzv. kulturních drog a jejich přínosu. Pro svoji práci si zvolila ayahuasku, jejíž popularita jak mezi odbornou veřejností, tak mezi laiky v posledních třiceti letech výrazně stoupla. Dle pokynů uvedených v zadání práce se autorka postupně věnuje několika rovinám, které jsou spojené se studiem této látky - od jejich chemických vlastností, přes fyziologické účinky až po roli ayahuasky v nativních kulturách Jižní Ameriky.

Práce je strukturována logicky a svým rozsahem výrazně přesahuje požadavky kladené na BP (celkem 68 stran včetně bibliografie a příloh). Jejím velkým kladem je využití zahraniční literatury, zejména pak literatury anglické. Z faktografického hlediska přináší práce velké množství informací, které se autorka snaží "protřídit" a s jejich pomocí vytvořit konzistentní obraz role a významu ayahuasky jako kulturní drogy. Celkově je možné tuto snahu hodnotit

jako spíše úspěšnou, v některých konkrétnějších aspektech se však autorka dle oponenta dopouští několika poněkud diskutabilních kroků, které úroveň práce poněkud snižují.

První tvoří formální nedostatky, mezi kterými patří na prvním místě časté opakování již dříve uvedených faktů či dílčích závěrů. Dále se v práci objevují drobné nedůslednosti v terminologii (Eurasie vs. Euroasie), četné anglicismy (např. přispěl svojí hřivnou), nepřesnosti v cizích pojmech (delein není substantivum, nýbrž verbum a není tak možné tento výraz překládat jako manifest, ale jako manifestovat, ukazovat, předvádět). Poněkud rušivý je i ne zcela jednotný způsob citací a především způsob "zprostředkovaných" citací, kdy autorka cituje nikoli přímo ale s odkazem na dalšího autora. Nechám-li stranou, že s tímto způsobem citací by se mělo nakládat jako s šafránem a používat ho jen v nezbytně nutných případech, pak musím upozornit na jejich poněkud problematickou formu (viz např. pozn. 10)

Mnohem zásadnější jsou však některé nedostatky metodologické a obsahové. Zde je možné narazit jak na spíše drobné nepřesnosti (nápoj používaný v Polynésii není káva, nýbrž kava a s nám známým stimulantem nemá naprosto nic společného) či na spíše formulační neobratnosti (např. na straně 13 to vypadá, že ostatní kulturní drogy jsou jako drogy chápány i ve vlastních kulturách, a to na rozdíl od ayahuasky).

To jsou však spíše rušivé drobnosti. Mnohem problematičtější chápe oponent za prvé poměrně četná problematické tvrzení (viz dále) a především ne vždy kritický odstup od literatury a její adekvátní kritickou reflexi. Co se týče prvně uvedeného, pak např. autorka uvádí, že potřeba změněných stavů vědomí je klasifikována jako čtvrtý základní pud. Jde o poměrně silné a především značně kontroverzní tvrzení, které by měla autorka vysvětlit a především adekvátně zdůvodnit. Mezi ně je možné zařadit i větu ze strany 16, kde autorka tvrdí, že obyvatelé některých částí světa nikdy nepoužívali psychotropní látky obsažené v rostlinách a mezi tyto oblasti uvádí i Polynésii, u níž se ale o několik stránek dříve zmiňuje o používání nápoje kava.

Stejně problematické je téměř nekritické přijetí tvrzení D. McKeena, podle něhož je výrazně vyšší využívání psychotropních látek obyvateli obou Amerik dáno tím, že nešlo o hierarchicky uspořádané pospolitosti. Jak by pak autorka vysvětlila fakt, že psychotropní látky byly pravděpodobně hojně používány i ve vysoce hierarchizovaných společnostech Mezoameriky či andských oblastí Jižní Ameriky? Právě posledně uvedený příklad ale ukazuje na zřejmě největší slabinu posuzované práce - poměrně nekritické přijímání idealizované koncepce ayahušky jako téměř všeléku, a to nejen na fyzické či psychické problémy, ale dokonce i na problémy sociální či kulturní. Místy tak práce svojí dikcí připomíná díla značně kontroverzního "antropologa" C. Castanedu, v nichž se věnuje "kultu meskalu" a jeho "klíčové" roli v náboženství mezoamerických indiánů.

I přes výše uvedené výhrady se oponent domnívá, že práce splňuje požadavky kladené na BP a doporučuje ji připustit k obhajobě.

Práce splňuje požadavky na udělení akademického titulu Bc.:

ANO

Práci doporučuji k obhajobě:

ANO

Návrh klasifikačního stupně:

velmi dobře

Náměty pro obhajobu:

1. Zná autorka dílo C. Castanedy a hlavní výhrady, které byly vůči němu vzneseny odbornou veřejností?
2. Jak autorka dloží a zdůvodní mnohdy se opakující tvrzení, že používání ayahuasky je nejdůležitější součástí identity indiánských kmenů v oblasti horní Amazonie?

Datum: 5. 6. 2017

Podpis:

